

Օրորդորն Հաար 1 զորութե
կը ծախաւի :
Ծանուցման տողը առաջին
անդամին համար 5 դրէ, երկր
որդին 2 դր . եւ եւեթին տե
ղամուտը համար ուրիշ առ
կարմուծիւն կըլլայ .
Համարն եւ ուրիշ զորթիւնը
պէտք է զրկել ֆինանսըրար
եռօրեալը Եւստուֆեան խան 4
թիւ սենեանը, Օդսէն Խոսա
սարեան անուան :

Դ.
Այո՛: պո՛: ինչ [ստորեկով] Մա-
սիս առ անկն յոգ առ ձոյն պա-
ստանան լաւ Է թէ աշքին և՛ հինգ-
թիկն որուա՛ւ ուղաւ հաւաքել աշք կը
սահմանը:

«Չը գիտեն խեղճերը՝ ի՞նչ Եւս-
սիս Ս. Էջմիածնայ իրաւանց
պաշտպան կուսակցութեան ուղ-
ղելով իւր խօսքը՝ թէ իրենք ար-
դէն գործելէ զարդած են և
այս հարուածն ալ քիչ ատենէն
պիտի զգան ։

Ի՞նչ մը վարը կը յաւելու ։

• Վեհ՝ կաթողիկոսն ալ իր աշ-
քին առջև ունենալու է ՄԻԻ հա-
կահատենան ազգայինները որք
• Ս. Պապին գրութեանց ու բա-
նադրանաց շանթերուն իսկ ինչ
• աստիճան կարեւորութիւն կուտան
• այսօր ։

Հոս խնդրոյն ծանրութիւնը կը
պահանջէ, որ մեզ դէմ եղած հար-
ւածոյ սպառնալիքը ետքի թողուլ
վեհ՝ կաթողիկոսին դէմ եղած
սպառնալիքը առաջ անցընեմք, ի-
վան զի մեզ դէմ եղած սպառ-
նալիքն ալ անոր դէմ սպառնալիք
մ'է ։

Ասկէց երկու տարուայ չափ առաջ
երբ Վատիկանէն հրաւեր եկաւ մեզ
ի հռոմէ գումարուելիք պապա-
կան մեծ ժողովոյն ներկայ գտնը-
նելու ։ այսօրուան այն կուսակցու-
թիւնն՝ որ այսօր մեզ դէմ կը
գտնուի՝ Նաբոլէոնի անհղ կարծե-
րած զօրութենէն օգուտ քաղելու
քաղաքականութեամբ մը՝ ուղեց
որ այդ հրաւերն անպատասխան
չը թողունք ։ Բայց որպէս զի ժո-
ղովորդն անպատրաստ չը գտնը-
ի՝ յայտարարել տուին թէ՛ մեր
եկեղեցին ՎԱՍՍ ԱՄԵՆԱՅԻՆ ՈՒՂ-
ՎԱՓԱՍ ԵՊԻՍԿՈՊԱՏՈՍԸ ըսելով
պապն ալ անոնց շարքին մէջ կը
գաւառնի և թէ՛ Ս. պապը ուղղա-
փառ եպիսկոպոսական մ'է ևն ։

Այն ատեն յայտնապէս ապա-
ցուցուեցաւ թէ՛ այդ մեր հակա-
պապ կուսակցութիւնը մեր հաւատ-
քին իր ուղած գոյնը տալ ուղելով
հանգրձան, օրուան քաղաքականու-
թեանց՝ նախքան հնութիւններ
ատենգութիւններ, կանոններ, օ-
րէնքներ, սովորութիւններ, ա-
յսպէս որ և իրաւունքներ զոհ տա-
լու չը խղճար ։ Այն ատեն տեսնը-
նեցաւ թէ՛ ո՞ր աստիճան կարծա-
տիս են և ո՞ր աստիճան անփոյթ
ազատային դատաստանին նկատ-
մամբ ։ Բայց տեսանալ թէ՛ տկար
գրեմք մէկ քանի յօդուածով միայն
ըստական եղաւ ազգի արթնցնելու
և բարուած դաւն խորտակելու ։
Խօսքերնիս պարծանք մը ըլլալու
նպատակաւ չէ հոս ։ Զառ լեցիւ այլ
այն նպատակաւ թէ՛ այդ կուսակ-
ցութիւնը որչափ ալ մեր հաւատքն
ու անոր իրաւունքներն իրենք ըզ-
րկատ մը՝ օրուան ՄՕՏԱՅԻՆ հա-
մեմատ վտարանջալ տրամադրի՝ ա-
տենց հակառակ արդը մեր հաւատ-
քին ու անոր իրաւանց արեւան զո-
հողութեան պայմանաւ իսկ՝ նա-
խանձանդիւր է ։ և այս հանրական
նախանձանդութեան տուել էր
որ՝ ինչպէս և յերկիր տապալելոյն
այդ կուսակցութեան աշխատանք
խորհուրդներն ու որոշումներն՝ ո-
րոյց համաժողով կը հանդիսանար Մա-
սիս՝ այն հանրական և մեծ խնդրոյն
վրայ տող մը ։ Բայց մը և զի մը
անգամ չը զոհեցուի և ցուրտ լու-
թիւն մը պահելով ։

Այս խորհուրդը և որոշումը
տապալելու քայլ չը մտաւ ։

Հաջիկ հազ մը մէջ այդ շար-
ժամը գաղթեցաւ և ահա հոկա-
հատենանց վէճը սկսաւ ։ Երբ
պարագայիս տեւ և զիշեր խոր-
հուրդից են մեր այդ կուսակցու-
թեան պարագլխներուն հետ ։

Չը մտնած այս պարագայն ։

Երբ հակահատենանց վէճը կը
շարունակուի, Գեր խորհն արագան
ՆԱՐԱՅԱՆՔԻՆ՝ վերադարձ
յօդուած մը հրատարակեց և զհա-
կահատենան մեզ համար աւելի

վտանգաւոր դատեց քան զհա-
տենան ։ Հակահատենանք ըս-
կրան յարձակիլ Գեր խորհն ար-
ագանի վրայ ։ Երբ մէջէն նըշա-
նաւոր մէկը յօդուած մը հրատա-
րակեց Գեր խորհն արագանի դէմ
ու ըսաւ «դուք թողէք Էջմիածինը
մեք ալ թողունք Պապը ։»

Այս խօսքը և այս յայտարարու-
թիւնը հարկաւ անխորհուրդ չէր ։
Նա մանաւանդ երբ կը յիշենք թէ
ազգին մէջ կայ մաս մը որ՝ միու-
թիւն կը վաճառէ իրօնական իրա-
ւանց զոհողութեանց մասին ան-
տարբեր՝ այն ատեն իրաւունք կու-
նենանք հաստատապէս համոզուե-
լու թէ՛ այս յայտարարութիւնը
նախ նախապատրաստութիւն մ'էր
ժողովրդեան համար և երկրորդ
նպատակ՝ այժմ մեզ հակառակ
դատող կուսակցութեան և հա-
կահատենանց շարժումը կուտա-
վարող մասին ։

Եւ արդէն իսկ եթէ կարգաւոր
ըլլաւ հակահատենանց կողմէն առ-
իւրեանց եպիսկոպոսուն ուղղեալ
նշանաւոր ՈՒՂՆԵՐԸ՝ պիտի հա-
մոզուի թէ ասոնք (Հակահատենա-
նանք) իրիկիւր ամիսէն Ս. Լու-
սաւորդի օրինաւոր յաջորդն ըլլա-
լու մասին՝ մեր մէջ գտնուած և
կիկիկոյ ամիսին բարձր գիւրք մը
տալ և Էջմիածինը նուազանց
ուղղ կուսակցութեան դատը՝ մե-
րիններէ խիստ հզօր կերպով կը
պաշտպանեն ։ ասոր ալ պատճառն
ոչ այլ ինչ է՝ բայց եթէ այն որ
անոնք ամիս մը ժողովուրդ Էջմի-
ածնայ դէմ դրօշ պարզելու քա-
ջութիւնն () ունեցած են, իսկ մե-
րիններն դեռ այդ քաջութեան
ժամը հասած չեն տեսներ ։ Եւ երբ
առար ինչ քաջութեամբ որ կը խօ-
սինք մեք պապին դէմ նոյն քաջու-
թեամբ կը խօսին անոնք Էջմիածնայ
դէմ ։ մէկ խօսքով ինչ հնարագէտ
ընելով որ կը կը խօսին Հակահա-
տենանք պապին դէմ, մերինն
ընել ալ նոյն հնարագէտ ընելով
կը խօսին Էջմիածնայ դէմ, թէ ա-
նոնք և թէ մերիններն ժամանակին
պահելով ընդունին արձակ համար-
ձակ գործածելու ազատութիւնին ։

Ուստի թէ նպատակաւ թէ ըս-
կեղծամբ և թէ միջոցաւ մի և նոյն
գիրքին մէջ կը գտնուին ։ Նըպա-
տակ՝ անոնք Պապը և մեք՝ Էջ-
միածինը թողուին, սկզբունք՝ օ-
տար տէրութեանց ազգեցողութեան
տակ դանուող կրօնական գլուխ-
ներէ անկախ՝ հաստատուել ճաճ
կատանի Հայոց կաթողիկոս-
ութիւն մը, և միջոց՝ պատահա-
ռութեմբ ձեռքէ չը փախցնելով գոր-
ծել միշտ հակառակ Պապին և կա-
թողիկոսին, բայց միշտ Պապին ու
Էջմիածնայ կաթողիկոսին դատուել
չէ նպատակին բռնելով ։

Եւ ահա Մասիս իր վիճին իւր
թովք իր պատահ ժամ, ձեռքէ չը
փախցնելու համար հրաւեր կը կար-
գայ յանուն իւր կուսակցութեան
որ՝ Հակահատենանց գիրքը բըռ-
նեն ։ արեւ իրաւունք կուտանք
կատեմբ և թէ՛ ասոնք որ ինչ
ձորն կրկին նպատակաւ գործած են
առաջին՝ բաժանումն յէջմիածին
և երկրորդ՝ միութիւն Հակահա-
տենանց հետ ։

Մասիս, մեք ոչ Պաթմիկի ենք
և ոչ Հակահատենան և մեր վեհ՝
Հայրապետը՝ ոչ լատին է և ոչ Պապ
այլ մեք Հայ ենք և մեր վեհ՝ կու-
թողիկոսը մեր Հայ գլուխը և հա-
րազատ հայրն է ։

Մասիս, մեր վեհ՝ կաթողիկոսը
և իւր նախորդները զո՞վ բանադ-
րեցին ցարդ, որ դու եւրոպայ
դանի չորս օրն անդամ մը միջո-
նաւոր ժողովուրդներն բանադրող
լատին Պապին կը նմանցնեն ։

Մասիս, միթէ յանուն եկեղե-
ցի իրաւանց՝ վեհ՝ կաթողիկոսին

զոհուլութեան հրաւեր մը կարդա-
լը՝ և ընդհանուր եկեղեցական ժո-
ղովոյ մը պէտքը ցուցնելը պապու-
թիւն կանուանես ։

Մասիս, ինչ է ուրեմն կաթո-
ղիկոսին պաշտօնը՝ եթէ եկեղեցի
իրաւանց դէմ զեղծում մը տեսած
ատեն հայրապար զգուշութեան հը-
րաւեր կարդալ չէ ։

Մասիս, ինչ գիտմամբ զգու-
շութեան հրաւերը և բողոքը պա-
պական բանադրանաց շանթերու
կարգը կը դասես ։

Միթէ այդ էր ուղղանիդ ։ այ-
սինքն թէ՛ միթէ կ'ստատիք որ
վեհ՝ կաթողիկոսը բանադրանաց
շանթեր արձակէր ։ և դուք ահա
հասեալ է ժամ՝ բաժանման դո-
չէիք ։

Վտահ եղիք, Մասիս, այդ
ժամը մինչ դատաստանի օրն ան-
գամ չը պիտի հասած ըլլայ ։

Հայոց ազգը ոչ քաղականու-
թեան մը և ոչ ալ մը Հակահա-
տենանց համար Էջմիածինէն չը
զատուի ։ և չը պիտի զատուի ։ և
ձեր երազներն յաւիտեան երազ
ըլլալէ չը պիտի դադրին ։ անկա-
կած եղիք թէ՛ ոչ Պապէն ինչ
խնդիրը կրնայ այդ երազներն ի
գոյ ածել և ոչ ձեր ջանքերն, յոր-
դոքներն ու սպառնալիքներն ։

Հակահատենանց ընդհանրէ՝ իւր
օրինակ մը ազգին առաջ կը բը-
շէք այս խնդրոյն մէջ, միշտ հե-
տի ինչ խնդիրներու մէջ, Պատրիար-
քական միայն ԵՒՆԱԼ ԳԱՅՑՍԻՍ մը
չը հնազանդողը ըմբոստ և ամբա-
րիշտ կանուանէիք ։

Միթէ ընդհանուր Հայաստան-
եայց եկեղեցւոյ Հայրապետին մէկ
զոհուլութեան հրաւերին դէմ, այս
ատենիս բողոքողները ոչ հայհո-
յոյները, կրնաք եկեղեցւոյ հա-
րազատ գաւառները սեպուի ։

Թողոցէ՛ք, Մասիս, ոչխարի
զգեստով բրած գայլութիւնիդ ։
եթէ Էջմիածինէ բաժնուիլ կուզէք
եթէ իրիկիւր հպատակել կուզէք
և եթէ Հակահատենանց հետ
միասնալ կուզէք, Աստուծոյ բարի
ճանապարհ տայ, գացէ՛ք ուր որ
կուզէք երթալ և ըրէ՛ք ինչու կու-
զէք ընել, բայց ինչու կը բռնա-
նաք մեր վրայ և ինչու կ'սպառ-
նաք մեզ դէմ, միթէ մեք և Հա-
յոց ազգը ձեր գերիններն եւք ։
միթէ դուք ազատ էք Սոյ իրա-
ւաստութեան ընդունելու և մեք ա-
զատ չե՞ք Էջմիածնայ իրաւասու-
թենէն չը բաժնուելու ։

Ալ ժամանակն անցած է ձեր
էնթրիկները կընելուն ։ Պարզամիտ
կերեալք իրեն ազատի, բայց իւր
բանակաբար կը դրօշ Երբեք օձ ։

—Ահա ապացոյցը ։

Պարզամիտութեամբ Ներքէս եպիս-
կոպոսը՝ որ Սոյ կաթողիկոսութեան
կաթողիկոսական ընտրութեան հա-
մար պատգամաւոր կը զրկէք Էջ-
միածին, յետոյ անոր այս պատգա-
մաւորութիւնը Էջմիածնայ և Սոյ
թեմական իրաւանց շնորհալիութեանը
իր փաստ մը յառաջ կը քշէք ։
որով հաստատապէս կ'ապացուցի
թէ՛ այդ պատգամաւորութիւնը
դիտմամբ և գաղտնի խորհրդով
Սոյ կաթողիկոսութիւնը յանձնած և
ազգը պարզամիտութեան խորին քն-
ով քննարկ ցած էք ։ Վասն զի մե-
կան անգամ մտքին չէր անցնէր
թէ՛ Ներքէս եպիսկոպոսի պաշտօնը
Էջմիածնայ իրաւանց դէմ փաստ
մը հայեցալիւ եղած ըլլար ։

Էջմիածնայ կաթողիկոսին ըն-
տրութեան մէջ, Սոյ և Աղթմա-
նայ ամիսաց քուէները կը խառ-
նէք պարզամիտութեամբ և առանց
իր խնդիր վերաբանութեան տակ
ձգելու ։ Բայց յետոյ այդ քուէները
իր գործարար ազգայնաց մը յառաջ
կը քշէք ի զիտ Էջմիածնայ իրա-
ւանց ։

Այս անգամ վարչութեան կող-

մէն Սոյ կաթողիկոսին ընտրու-
թեան համար գործադիր պաշտօ-
նեութիւն մը կը զրկէք Սոյ և այդ
պաշտօնեութեան իւր թէ պարզ-
մտութեամբ իմն, Սոյ կաթողի-
կոսի ընտրութեան մէջ քուէ տալ
կուտաք, որպէս զի եթէ ընտրու-
թեան արդիւնքն Էջմիածնայ Ե-
պիսկոպոս մը չըլլայ ալ, գէթ ա-
նոր ընտրութեան քուէին մէջ
Պոսոյ վարչութիւնը խառնուած
ըլլայ, զոր իւր փաստ յառաջ
քշէք ժամանակին ։

Եւ հիմայ ալ Սոյ կաթողիկոսի
ընտրութեան ընդհ. ժողովէն վա-
ւերանալուն և Էջմիածնայ եպիսկո-
պոսի մը Սոյ կաթողիկոս ըլլալու
մասին կուզէք որ առաջուան պէս
«տանկալախաբար» պարզամիտ ըլ-
լաք, որպէս զի վաղը իւր փաստ գը-
խուռուս զարնէք ։

Ալ եւ բաւէ մասիս. ասկէց
վերջ եւէ՛ք Աստուծոյ մի է ըսէք,
պիտի կ'առաձայնէք որ՝ չըլլայ թէ
վաղը ասով երրորդութեան ուրա-
ցումը հետեցնէք ։

Եւսեբի ։

ԳԱՂԱՔԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎՆ ԱԶԳ.՝
ՎԱՐՁՈՒԹԻՒՆ ԶԷ ։

Կ. Պոսոյ Ս. Պատրիարքին կող-
մանէ առ երուսաղէմայ Ս. Պատ-
րիարքն ուղղեալ պաշտօնական
նամակին մէջ, որուն պատճէնը
Օրազիդ. մէջ հրատարակուած է,
փոխանակ «Բաղաքական ժողովն»
ըսուելու, «Աղգ. վարչութիւն»
ըսած է, և այս սխալը 16 ան-
գամ միևնոյն նամակին մէջ կըրկ-
նուած է ։

Պաշտօնական գրութեան մը մէջ
չիտնութիւն է արգեօք «Բաղ. ժո-
ղովն» ընդ. «Աղգ. վարչու-
թեան» ։ ասկայն այդ շնորհու-
թեան դէմ ժամանակաւ ուժգին
կերպով բողոքեց երեսփոխաննե-
րէն մէկն Բնդ. ժողովոյ 23 երրորդ
նիստին մէջ, երբ դիւանը «Բաղ.
ժողովն» հրաժարականը, իբրեւ
«Աղգ. վարչութեան» հրաժա-
րագիր՝ ատենագրութեան մէջ
արձանագրած էր. այս կէտին
այն ատեն ժողովով պարզուե-
լէ և Ս. Պատրիարքն ալ միայն
«Բաղ. ժողովն» անունը տալու է
ներկայ պարագայից մէջ, բնեւե-
տեւ ։ զարմանք է արդարեւ որ մի
և նոյն շնորհալիութիւնը գործադ-
րողի ունենայ հակառակ Սահմա-
նագրութեան տրամադրութեանը ։

Հակառակ Բնդ. ժողովոյ որոշմա-
նէն և հակառակ Նորին Սրբազնու-
թեան Պատրիարքական խոտմանը
միջոցաւ արդարեւ իրեն օձ ։

Արդ՝ միանգամ ընդ միշտ, «Բա-
ղաքական ժողովն» չէ «Աղգ. վա-
րչութիւն» այլ անոր մէկ մասն
էր. վարչութիւնը, կրօն, ու քաղ-
ժողովներն են իրենց ճիւղերովը ։
Հետեւաբար կրօն, ժողովն «Աղգ.
վարչութեան» կրօն, ժողով և քաղ-
ժողովն ալ «Աղգ. վարչութեան»
հարկ ժողով կը կրուին ։

«Բաղ. ժողովն» Աղգ. վարչութիւն
անուանելը, կրօն, ժողովոյ գաղա-
թիւնը աւանալ և զայն ոչնչացը-
նել է ։

... Դաւաղիք ։

Յորդրիք 637 թուոյն մէջ հան-
դուցեալ Պ. Գուրեանի յուշարկու-
ւորութեան նկատմամբ՝ «Թաղեցի
ոմն» ստորագրութեամբ յօդուած
մը կարդացինք, յորում քննա-
դատութեան ենթարկուած տե-
սանք հանդուցելոյն տաներեց Տէր
Գրիգոր քահանայն, իւր այն թէ
յուշարկաւորութեան հանգեւր
նուագ արաններով կատարուիլը,
տաներեց քահանայն Հայաստան-
եայց Ս. Եկեղեցւոյ կանոնայ հա-
կառակ դատարար արժան չէ հա-

մարեր իւր ներկայութեամբ հան-
դէսը պատուելու ։ և ըստ տանե-
րեցութեան պաշտօնին՝ գէթ յու-
ղարկաւորաց խուռն բազմութեան
հետ ներկայ գտնուելու ։

Սակայն հարցնելու և գիտնալու
է թէ՛ սրբապղծութեան խնդիրը
յարուցանող տաներեց քահանայն
է, որ սրբապղծութեան մը մաս-
նակից չըլլալու նպատակաւ չէ ու-
ղեր գալ. ասի ըստ մեզ շատ ան-
հատաղի կը թուի, չենք կրնար
կարծել թէ սրբապղծութիւն տա-
րաձայնողը նոյն իսկ տաներեց քա-
հանայն եղած ըլլայ, լինու-վա-
ւերն զի տարի մը առաջ յիշեալ քա-
հանայն անօրինութեամբ իւր (Ս.
խաչ) եկեղեցւոյն մէջ ՆԵՅՆԻՈՎ
երկու անգամ վերաբերմամբ պա-
տարագ. մատուցուեցաւ արանց և
կանանց, բնեւե որ ըստ իւր կար-
ծեաց այն օրը պատարագն ալ,
եկեղեցին ալ, ժողովուրդն ալ, ին-
քըն ալ մէկտեղ պղծուեցաւ ։

Խօսքերնիս ամփոփելով, անգամ
մ'ալ յիշեալ քահանային հարցը-
նէք թէ՛ ինքը ննջեցեալ մը յու-
ղարկաւորութեան թէ և կրօնական
արարողութիւնն ու հանդէսը միթէ
Ս. Պատարագի արարողութենէն
վերջ կը դասէ, եթէ իւր համոզու-
մը ստուգել անպէս է ինչպէս որ
մենք կը հարցնենք իրեն, թող
ներուի մեզ ըսել որ նուագարան-
ներով կատարուած յուշարկաւոր-
ութեան հանգեւսի մը ներկայ չը
գտնուին ալ, ոչ այնպիսի մեղադ-
րանաց արժանի կրնայ համարուիլ ։
վան զի խեղճը այնպէս համոզ-
ուած է, վասն զի իւր մաշտոցա-
գրքին կամ կանոնագրքին մէջ
այնպէս նշանակուած ըլլալու է որ
ՆԵՅՆԻՈՎ Ս. Պատարագի խոր-
հուրդ կատարուի և ժամանաբ
սրբապղծ, ՆԵՅՆԻՈՎ իւր խոյզ
տանիլը սրբապղծութիւն է և ոչ
սրբապղծութիւն, իսկ ննջեցեալ
մը ճամբան միայն նուագարաննե-
րով տանիլը ամենամեծ և անբա-
ւեր սրբապղծութիւն է. ահա քաջ
անոյեան մը հայաստանեայց եկե-
ղեցւոյ, ահա կրօնաւոր կերպ մը,
և ահա քաջ արամբան մը ։

28 յուն. 1872
Եկեղեցի-մահալլէ իւս ։

Թաղեցի ոմն

ՁՈՒՄԲԱՆԻՔ

ՀԱՄԱՌՈՑ ԽՕՍԱՅՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Պ. Իսիկեհեանը, Պերճին ըսածը
հերքելու համար տեսած ինչ
ազգու. յօդուած մը գրեր է ։

—Ի՞նչ յօդուած մը գրած ըլ-
լալը տեսայ, բայց Պերճին ըսածը
հերքելու խօսք մ'ալ չը տեսայ
մէջը ։

—Բայց ներեցէ՛ք, Պ. Իսիկեհեա-
նը չի ճանչորի մը պէս կը խօսիք,
չէ՞ք գիտեր թէ անոր բողոք ճա-
րարախօսութիւնը երկու կէտի վը-
րայ միայն կը կայանայ ։

—Ո՞րն է այդ ։

—Մէկն է՝ բան մ'ալ չըտես՝

չատ բան հատկանշ ուղեւր կէտը ։

—Միւս կէտը որն է ։

—Միւսն ալ խօսքի մը պատաս-
խան չը գտած ատեն՝ այդ խօսքը
ճաղրելու կէտը ։

—Աղէկ ըսիք, ինքը այդ երկ-
րորդ կէտին վրայ կը կայանայ ։
Թէ այդ կէտը իւր վրայ ։

—Իւր սաներն ինչ աղէկ դե-
տեն զոյր ։

ՆԵՐՔԻՆ

յուսակը թէ մտաւոր հոգեւոր
երկրին թշուառութեանը տը վերջ
մը կը տայ, Գուր Երեւոյ կը վախ
նամը, որ չըլլայ թէ ազգասէն
բէն ու խեղճութեան պաշարունքը, և
կամ փողոցներու վրայ ընկած մար
դոց դիակներ տեսնելու պատա
հինք: Ստորագրած Միլիոն Հարիւ
թանք, որ յառաջագոյն դեպքան
էր ի Կ. Պոլիս, թշուառացի օգնու
թեան համար բնաւ ու է ջանք չը
խնայէր, և եթէ տակաւին տեսն
ա՛յս պաշտօնին վրայ մնայ, երկ
րին շատ բարեք ընել կը խոստա
նայ: Բոլոր աւելորդ գործարանք
ներն ու անպէտ յոյսերն վերցնել
ձեռնարկած է արդ, և ինքն ալ
ճամբայ գնացած տեսն՝ Ստորա
գրած ըլլալով հանդերձ, մէկ կամ
երկու սպասաւորներէն աւելի մարդ
չունի հետը: Տարեգլխոյն առթիւ
այցելութիւն մը տուաւ շնորհաւո
րութեան Պ. Ալիզօնի: Այս առա
ջին անգամն է որ Պարսկական ա
ռաջին պաշտօնեայ մը այս առթիւ
Եւրոպական տէրութեանց ներկա
յաւորդի մը այցելութիւն տայ: Տարակոյս չըլլայ թէ օտար տէրու
թեանց ներկայացոյց ցիւններուն հետ
նայն բարեկամական և սերտ յարա
բերութիւնը պահելուն մէջ պիտի
յարատէն նա:

Կայսերական հրամանաւ
Հասարակաց շինութեանց խոր
հրդոյ առաջին քարտու դար (այս
քաւթի) ձէմը պէյ, նոյն խոր
հրդոյ հաշուակալ (մուհասապէճի)
անուանեցաւ:

Թարգմանի վաքայոյ պաշտօնա
կան թերթին տնօրէն Մէհմետ Է
ֆէնտի Հասարակաց շինութեան
պաշտօնատան առաջին քարտու
դար անուանեցաւ:

Խաւաքաւոր Գաղտնիոյ (Լե
կիւրի) կուսակալութեան կառա
վարէն անուանելով, քաղաքէս
մեկնեցաւ իւր պաշտօնատեղին եր
թարու:

Բարձրագոյն Գուր Միլիոն ընդ
հանուր կառավարիչ Մուշէր ֆա
շայէն, յիշեալ կառավարութեան
վերջէ հինգ տարուան երկմտից
հաշուեցոյցը ուղարկելով, այն
հաշուեցոյցը Կ. Պոլիս հասեր և
գոհացողի գտնուեր է:

Հեռագրատան նախկին գոր
ծակալներէն Պ. Մ. ին բրած յոյ
սարարութեանց վրայ, յունկար
ճի կիւղձ հեռագրին խորհրդաւո
րութեան մէջ գործածութիւն ունե
ցող, Գալաթիոյ քոնսուլմէններէն
երկու հոգի ձերբակալու առեր է
Նուրի պէյ:

Հեռագրատան և թղթատարու
թեան պաշտօնեայն այս առթիւ
իւր շնորհաւորութիւններն յայտ
ներ է Բերայի Մութէա ըֆին:

Արդէն Կապուրդի միջոցաւ ծա
նուցինք Տաճկական աստուրն մէջ
նոր փոխտնօրէններ մուծանելու
մասին եղած առաջագործութեանը:
Ահաւորիչ այս խորոյն համար
կարմուռ Յանձնաժողովոյ Մեծ
անգամակցաց անուանքը որք տը
ղէն իրենց անգրկողքը մատու
ցին կառավարութեան:

Հանր Բայրի Էֆէնտի աստու
րալիս և հասարակաց կրթութեան
բարձրագոյն ժողովոյն նախա
դահը:

Պ. Ա. Գալաթիոյ կայսերական
գլխարանի տնօրէնը:

Թէվֆիք Էֆէյ, արքունի գնում
ական գործը չափողութեան
ուսանց դաստառ:

Վարդան պէյ անգամ Արդա
րութեան բարձրագոյն աստիճ
(Ա. Տրեմար Սպիլի):

Ձէվաթ Էֆէյ անգամ կը նախագահէ
Կանձաժողովոյն և Շահ Գալաթի

էֆէնտի Սուրբանիս դատարան
նախնի դատարար տնտեսագրու
թեան պաշտօն կը վարէ:

Պոլիսը եպիսկոպոսոց աք
սորմանը առթիւ թէ գաւառներէն
և թէ տեղացի Պուլիարաց յարու
ցած բողոքին վրայ, Մեծ. Եպար
քան յայտներ է իրենց թէ՛ այս
խնդրոյն նկատմամբ տրուած կայ
սերական հրովարտելը անմիջա
պէս պիտի դրոժադուրու Ս. յայ
տարարութիւնը Մեծ. Եպարքոսին
կողմանէ, երեքշաբթի օրը, Պուլ
կարաց առժամանակեայ խորհրդ
դոյն գրկած հրամանագրին մէջ
յիշատակեալ է:

Ներկայ հրամանագրին մէջ Մեծ
Եպարքոսը կը հրամայէ, որ առժա
մանակեայ խորհուրդը եպիսկոպո
սաց աքսորմանէն ի վեր ընդհատ
եալ նիստերը վերստին չարմանկէ
և հրովարտակին տրամադրութեան
ցը համեմատ գործելու դրադի,
բաց աստի կը ծանուցանէ նաե
լ թէ Կ. Է. քաղաքստութեան կաղմու
թեանը վերաբերեալ կանոնադ
րութիւնը, որն որ Պուլիարաց ազ
գային ժողովէն պատրաստուած է,
և Բ. Դրան վաւերացմանը ներկա
յացած է, այս միջոցին պաշտօնե
յի ժողովոյն խորհրդակցութեանը
նիսթ եղած է, 2. թէ հրովարտա
կը ամենայն ճշտութեամբ ի գործ
պիտի դուրս, միայն թէ տասը
վիճակ (Էրաճիս) Յունաց և Պուլ
կարաց միանդամայն պիտի երթ
կին, որ են՝ Մարմիս (Կիւմուր
ճիս), Անդրիանուպոլիս, Վուտի
նա, Սիւրմիս, Բէլափոնիս
(Մանասիք), Նէֆթալի, Օքրի
տա, Գալաթ, Տիւրքա և Մերեք:
— Չեմք գիտեր, կըսէ Գալիէ
որ ազետարի ձեռք կը չարմէ
Օրմանեան իշխանութիւնները եր
բմն երբեմն ցաւալի և ֆլաւա
կար միջոցներու գիւնելը: Սու
սիկ հեռակալ հեռագիրը կը դու
նիսթ Մանասիքը բերէ փետր. 7 թը
կանուաւ: Գալաթի օրիցի կայս
կոսան և Գալաթի մէջ վերջոյն
րիստայի գաղտնի կամաճ բու
նութեանը կը գոցեն, վարժագե
տներն բռնէ ի Գալաթիս բերելով:
Այս մարդիկը բնաւ ու է խօսքի
ակնթիւն ու գիւր դնել:

Յիշեալ Գալաթի միջոց ծանօթ է
արդէն իւր գործողութեանը մեր
ընթերցողաց, որոյ դարձած չար
եացը վրայը քանիցս խօսած եմք:
Այս այն մարդն է որ Զօհրի ճանի
Պոլիսը ուսուցին դէմ եպիսկո
պոսէն պաշտօնատեղիներու կողմ
նէ տեղի ունեցած ազանութեան
մը վարձին նկատմամբ, փոխանկ
իւր մեծերուն հրամանացը հնա
զանքելու, ինպէստ յանդուարաց
մագլովմ մը զորկած է: Ի՞նչ օ
գուտ կրնար ունենալ Եպարքոսա
կան շրջաբերականներն, եթէ այս
տեսակ պաշտօնատեղիներն, փոխա
նակ պատմոյ երթարկուելու, տա
կան իրենց պաշտօնին վրայ մնան:

Այս տարի ալ մինչև յարդ
գոհացողի ձեռք մը չըլլալուն,
կը փոխուի թէ անտար Բերայի
համար շարի սովը խիստ չափա
զանց ու աղետալ կըլլայ: Արդա
րիս Մահմաւ Բաշա հրամայած է
փեհաստահանի ղեկավարն ծառ
դէպ ի վեր բերայ հանելու յաւ
կացեալ շաքէշարժ մեքենայներն
հաստատելու, օտեղին մեքենայ
բան մ'ալ թէ զո՞ւն է: Գործարան
ըլլալու յատկացեալ շէնքը դեռ
նոր աւարտեցաւ և հաստատու
է թէ վերջնական շինութիւնը ա
մուտքնէ առաջ չը պիտի կրնայ
աւարտուի:

Երկրակէն երկու շաբթի լուս
նալու դիւրը, աստիկանութիւնը
Պոլսոյ շրջակայքներէ վերստին խե
ղի թափառողքի մարդիկ ձեռ
կալարէ:

Երկրակէն երկու շաբթի լուս
նալու դիւրը, աստիկանութիւնը
Պոլսոյ շրջակայքներէ վերստին խե
ղի թափառողքի մարդիկ ձեռ
կալարէ:

Լակարի Է. զորս ժամանակէ մը հե
տէ կը հսկէր՝ ասոնցմէ ոմանք պի
տի արտաքսուին, ոմանք ալ տես
չութեան դատարաններուն պիտի
յանձնուին: Հետեւեալ գիշերն ալ
Բերայի մէջ արդէն դատարար
ութիւն կըրտծ ու արձակուած
(սաղաքալը) հինգ անձինք ձեռ
բակարարուին:

Ուստիկանութեան տեսչութեան
փութման հսկողութիւնն ու գոր
ծունէութիւնը գլխութեան ար
ժանի է արդարեւ:

Գալաթի մէջ ըստած տե
ղը նաւերէն փայտ հանող երկու
Արապ բեռնակիրներ ջնջին պատ
ճառաւ մը կուրի կը բռնուին:
Ասոնք խել մը մէկմէկու հայհոյե
լէն յետոյ, յանկարծ մէկը միւսին
վրայ ցատկելով, անանկ կատա
ղութեամբ կը խաճեն, որ ասորին
չըթուեն կը բրցունէ կը ձգէ:
Վերջը սոսկարի բան է: Վերադ
եալը հիւանդանոց, յանցաւորն ալ
բանալ կը տարուին:

Գաղղիոյ պաշարային վճարմանց
գաղաքումը ծանուցանող շինու
հեռագրալոյն առթիւ լայնուած
ընտելութիւններն աւարտելով, ար
մէկը իւրմէ իւրմէ անցնող մէջ
մեքենայներ իւր ունեցող Յ. դու
ծակալները գտնել, որք Բերայի
հեռագրական կայարանին կը վե
րաբերէին: Ասոնք ժամանակէ մը
ի վեր այս տեսակ կաղմակերպեալ
խաղաղութեամբ կ'ըրադէին,
յուրք մէկն է փայտ ներկայ խնդ
րոյ տակ եղած շինու հեռագիրը
կը թուի թէ հեռագիրներն Բերա
յի կայարանը համակէն առաւ
կ'ընդհատուին, և ընդհատման
գործիքներն ալ քէհատմանէ կ'ը
մերը դեռեղուած են եղեր:

Մանասիք երբարք, որք տե
նէն աւելի և զլիստ որ մեղապար
տներն են, եթէ արժեք բանաւորու
թեան դատարարութիւնն և միւս
երեք մեղապարտներն ալ հինգ տա
րի մի և նոյն պատմոյն:

Գաղաթի մէջ Մարտիս թեան Բ.
Աստիկան կողմանէ վաւերացնել յե
տոյ, հարցաքննութեան ամբողջ
արձանագրութիւնը պիտի հրատա
րակուի:

Հարցաքննութեան ենթակալ
ուրիշ երկու գործակալներ, բոլոր
ութիւնապարտ ենթակալ, իրենց ե
ղած ֆլաւալէն դրամական փոխա
րկութիւն մ'ընդունենէն դատ ի
րենց արդէն արժանաւորութիւն
ունեցած պաշտօնին մէջ աւելի
բարձր աստիճանի մը հասցնելու
խոստում մ'ալ ընդունուին:

Երսուի թէ խնայողութեան
նպատակաւ, Կայսերական բանա
կին ղնտնորական ծախսոց մէջ Էդ
գալի զեզլ մը պիտի լինի:

Բերայի թաղապետութեան
նոր նախագահը պէտք եղած մի
ջոյններ ձեռք առեր է յառաջի
կալ կիրակիէ սկսեալ Պէլլափի
թաղի պարտեզը հասարակութեան
բանալու, անեղաւ աստիճան պէս
նուաղածութիւն ըլլալու պայմա
նաւ:

Քառիկանութեան նախորդ
տեսչին հաշոյ քննութեանը հա
մար Գաղաթապետական տարաւո
րք նիստ ընող Յանձնաժողովը, առ
կէ յառաջ Հիւանր բաշայի ամեն
ամիս վերցնուած 300 տկոյ դու
մարէն դատ, նորէն 25 օսմ. տկի
անուր կը բաց մը գտած բլլալը կը
հաստատուի: Քառիկանութեան հաշ
ւակալութեան նախորդ տեսչի
թաղի Էֆէնտի, որն որ վերջերս մի
և նոյն պաշտօնով Պաղատարի կու
սակալութիւնը մեկնած էր, հե
ռագրով այս անգամ Կ. Պոլիս
կ'ըրադէ:

Կը հաւատեն թէ Հասարա
կաց կրթութեան պաշտօնէն օրոշ

ման վրայ, Կալաթա Մերայի վար
ժարանին մէջ, Լատիներէն լեզուն
որն որ մինչև ցարդ պարտաւորիչ
էր, այսուհետեւ ազատ ուսում պի
տի լինի:

Օսմանեան վաճառականական
չորեքնաւուց ընկերութեան մը մօտ
օրերս Կայսերական հրամանաւ
հաստատութիւնը ստացէ կերէի:
Մահմուտ բաշա, իւր բազմադիւ
ղազմանցը հակառակ, սչ նուազ
հող տարաւ սոյն կարեւոր հաստա
տութեան յաղորդութեանը, որն որ
երկրին երկրադարձական, առեւ
տըրական և արուեստական մեծ
ինդուսթրիա լուծմանը օգնանալ է:
Սոյն օգտակար ձեռնարկութիւնը
ի դուրս հանելը համար մեծ է:
Կարքոսին բնարած անձինքը, մօ
տերս տեղական չորեքնաւուց ըն
կերութիւն մը տեսնելու ակնկա
լութիւններ կ'արդարացնեն, որն որ
անշուշտ կայսրութեան ամեն կաղ
մերը բանող օտար չորեքնաւուց
ընկերութեանց հետ պիտի կարե
նայ միջոյ: Այսպիսի գործի մը,
Պ. Պոնայի կողմանէ առաջարկուե
լով, Մահմուտ բաշայի ձեռք
հաստատուելով, ու կայսեր բար
ձր կամօքն ալ գործադրութեան
մէջ դրանալով՝ երկրին տպագրայ
բարեբախտութեան մէկ նոր թը
ւականը կ'սկսի:

Ա Ջ Ի

Ա. Բ. Գի Բարեկամ ընկերու
թեան վարիչ ժողովը կը ծանու
ցանէ իր ընկերաց և բարձր աղ
գայնոց, որ իւր ընթերցարանը
առ այժմ հարկեցողից պատճա
ռաւ մը առաջին տեղէն վերու
ցած է ուրիշ յարմար տեղ մը
վարձելով հոն փոխադրած է, ու
րիշ օրէն ալ ընթերցարանի վե
րաբերեալ կ'ընդադրուի իւրենք
ընելով տեղն ու բացուելիք օրն
պիտի ծանուցանէ: Ոսկայն ըն
կերութեան անդամներն ոմանք
խնդրեցին որ մինչև նոյն տեղի
կարգադրութիւններն աւարտին,
ուրիշ յարմար տեղ մը գտնէ չա
րաթի մի անգամ ատենախօսու
թիւններ բլլան:

Վարիչ ժողովը ընկերութեան
անդամոց այն փափաքը լեցնե
լու համար, օրոշեց այս շաբթի
(Յունի. 29) Պարսի Սեպտէմբրի
գարձակ արճարմը ատենախա
նութեան տեղի սահմանել, ուր
պիտի ատենախօսէ Մեծ. Կարա
պետ Էֆէնտի ֆանտեան:

Ուստի կը հրաւիրուի բոլոր
ազգայինք և ընկերք, որ բարե
հաճին ներկայ գտնուիլ, յառաջի
կայ շաբթի երեկոյ ժամ 3 ին, որ
բաց պիտի բլլայ երկու սեռի հա
մար հաւատարմաց:

Մուշէ 2 դուշ Ի Գիւնոյ Ա. Բ. Գի
Տղապը Կէս գին բարեկամ ընկերու
թեան

Մ. ԱՅԵՐԵՆԱՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՊԱՆԴԱԿԱՆ

ԼՅՈՒՄԵՆ Գ ԳԻՆՈՅ

Յիշատակելի նահանգին թաղեր
և իւր իւր լայողիքները Արդիւյ
և մերիկայի խնդրոյն տեսչին կար
գալու թեանը մասին փափաք կը
յայտեն:

Կրտսէ թէ Արդիւյի ներկայա
ցողիքներն անգամ Միլիոնեալ հա
հանգաց վաճառականութեան պատ
ճառաւ անու զգալի փոխաներուն
մեծութիւնը կը ծանուցան. Հան
րապետական կառավարութիւնը
իւր պահանջներէն և ոչ մին
կրնայ զոհել:

Լոնտոն 7 փետր.

Թաղուհին իւր պատգամագրին
մէջ շնորհակալութիւն կը յայտն
ազլին: Կալէսի իշխանին հիւան

գութեան ժամանակը նմա յոյր
տուած համարկարան զգալմանց
համար: Մեծին Բրիտանիոյ և
Գաղղիական Հանրապետութեան
մէջ, առեւտրական դաշնագրին մա
սին տեղի ունեցած մէկ քանի կրն
ճիւղներուն հակառակ, տակաւին
յարաբերութիւններն խիստ լու
վիճակի մը մէջ լինելը կը յայտնէ,
կը յուսայ թէ Արդիւյ և Միլիոն
եալ-Նահանգաց մէջ, այս վերջին
չափազանց պահանջութեան յառաջ
եկած անհամաձայնութեան խորն
գիւրը, բարեկամաբար կարգի կը
դրուի: Վերջապէս Պաղատարի
կ'աւարտէ երկրին ներքին կայո
թեան գոհացողի լինելը ծանու
ցանելով:

Պ. Տիգրայի կառավարութեան
քաղաքականութիւնը կը քննադա
տէ: Պ. Կալաթի լայողի կառավարու
թեան ընթացից պատասխանա
տուութիւնը իւր վրայ աւանդով,
ապա խորհրդարաններն հաւանու
թիւն կրտսն Ուղերձին:

Լորտ Կրտսնի կը մերժէ վաճա
ռականական ազատութեան սեղ
ման մասին Գաղղիոյ բռնած ըն
թացից հետեւը:

ԱՄՍՏՐԻԱ-ՀՈՒՆԴԱՐԻԱ

Գարեջրոյ սղութեան պատճա
ռաւ կըսցի գործաւորաց կողմանէ
ծանր անկարգութիւններ ծագե
ցան: Գարեջրոյ երկու միւլերու
ներ աւարտի արուեցան, մեռեալ
ու վիրաւորներ կան: Ուստիկա
նութիւնը միջամտեց բարեկարգու
թիւնը հաստատելու համար:

Բուժիչ Արժէտամ 74-20
Առաքող Ս. Պանք Բաժնէ
տուն 130-30

Պեռնա 9 փետր.

Գաղաթի կան ժողովը Զուլիե
րից ճիգովից կարգին ջնջումը
առաջարկող ծրագիրը ընդունեց:

ՍԱՐԲԱՅԻՅԷ

ԼՍՀԱՄԸ ՈՒՄԴԱՐԻՍԷ
ԳԱՍԹԱՐ ԲԵՐԱՅԸ

Յունի. 29 Գարաթի 40-30
• • • • • Կալաթ 50-30
• • • • • Կալաթ 50-30
• • • • • Կալաթ 51-35
• • • • • Կալաթ 51-35

ԹԱՏՐՈՆ ՕՍՄԱՆԻՅԷ

Ի ԷԷՏԻ ՓԱՏԱ

1872 Յունի. 29 Գարաթի գիշեր
Ժամ 3

ՊԱՐՏԱՆԻՅԷ ՊԱՐՏԱՆԻՅԷ

ՍԵՐԱԿԱՆԻՅԷ ՆԵՐԱԿԱՆԻՅԷ

ԱՆԶԻ ԱՆԶԻ ԱՆԶԻ

ԱՌՈՒՄԷ Կ. ՊԱՆԴԱՅ

ՅԱՂԹԱՆԻ ԵՐԱՄԱՆԻՅԷ

ՅԱՂԹԻ ՍՈՒԼԱՆ ՄԷԼԻՄԷՏ

Բ. ՀՅՈՐ ԿԱՅԵՐ ՕՍՄԱՆԻՅԷ

Կրգաւորան Թաթարիկութիւն ի
հինգ արարա պատմ. կան ճշտու
թեան:

Հեղինակութիւն Պ. • • • Ի Կրտ
ժշտութիւն Պ. Մ. Զոնա Բրիտանիոյ

ՓՈՒՆԶԻՆԷԼԼԱ Տաճկական լեզու
կառավարութիւն ի մի արար

Տաճկական կը ծախսէ այս
օրուրէն Գիւրգիւններուն մէջ Պ. Գի
որդի արճարմը: — Զալաթի խա
նի վերը ձիւրակի կարողեւտ տղայի
ձեռամբ: Պաղճէ քաղա. սուճի Պ.

Գիւրգիւն խառնութիւն — Գ. Գիւրգի
լան, Գալաթի տեսն Ռաֆայէլ տ
ղայի ձեռամբ: — Զալաթ ճառագի
Սիւրպիական ընկերութեան քոստ

րանը: — Մանասիք Հայկական
ընկերութեան քոստարմը:

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ՕՒ ԽՈՃԱՍԱՐԵԱՆ ԵՌԻՍՈՒՅԵԱՆ ԽԱՆ ԹԻՒ 4 3